herpy

VARANER

Varanus yuwonoi

Varanus yuwonoi är en sällsynt, färgsprakande varan från skogarna på Halmahera i Indonesien, med svart framkropp, en bakkropp finprickig i grönt, blått och svart och en blå svans. Djuren i handeln är nästan alla vildfångade, och skötsel och avel är nästan okända. Den hör hemma hos mycket erfarna hållare med plats för ett helt rum.

Familj: Varanidae Engelska: Tricoloured monitor lizard Publicerad 16 november 2026

FAKTARUTA

DJURET

Vuxenstorlek	**100-150 cm** total längd inkl. svans
Livslängd	**10-15 år**
Aktiv	**På dagen**
Levnadssätt	**Marklevande**
Biotop	**Regnskog**
Svårighetsgrad	**Expert**

SKÖTSEL

Min. terrarium	**300 × 150 × 180 cm** L × B × H för 1 vuxet djur
Temperatur, dag	**26-30 °C**
Värmeplats	**40-45 °C**
Temperatur, natt	**23-25 °C**
Luftfuktighet	**70-90 %**
UVB	**Rekommenderas** Fergusonzon 3
Föda	**Insekter och ryggradsdjur**
Hålls	**Ensamma**

AVEL

Fortplantning	**Äggläggande**
Kullstorlek	**4-9 ägg**
Inkubation	**164-166 dagar** vid 29 °C

SKYDD OCH PAPPER

CITES	**Bilaga II**
EU-bilaga	**Bilaga B**
IUCN	**Sårbar (VU)**

Om arten

Varanus yuwonoi hör till de så kallade blåsvansade varanerna i *Varanus indicus*-gruppen. Den känns igen på en blå, kraftigt sammantryckt svans med en tydlig dubbel köl längst ut, stora svarta fläckar på halssidorna och en rygg vars främre tredjedel till hälft är svart med några få breda band, medan den bakre hälften av kroppen är finprickig i grönt, blått och svart. Strupen saknar band. Tungan är mörklila längst ut och ljusrosa vid roten, och tungspetsarna kan vara gula till ljusblå. Huvudet är förhållandevis kraftigt, och tänderna är betydligt längre än hos de närmaste släktingarna.

Arten beskrevs 1998 av Michael B. Harvey och David G. Barker, och namnet *yuwonoi* hedrar den indonesiske biologen och herpetologen Frank Bambang Yuwono. Den färgsprakande teckningen gör den mycket eftertraktad i den internationella djurhandeln, och lokala jägare fångar den. Ändå är den en av de sämst kända varanerna överhuvudtaget, eftersom den är svår att hitta i naturen. De största angivna måtten är 150 cm i total längd för en hane och 137 cm för en hona, och nos-kloaklängden når 53 cm hos honan. Svansen är omkring 1,6 gånger så lång som kroppen. Djur på 146 cm är inte nödvändigtvis fullvuxna, och vissa blir troligen större. Den nedre gränsen på 100 cm och livslängden på 10-15 år i faktarutan är uppskattningar.

Den markanta färgteckningen bryter upp djurets kontur när det ligger på skogsbotten och har sannolikt utvecklats så att bytesdjur inte upptäcker det. Ungarna har en tydligare teckning än de vuxna: fläckarna på bakkroppen kan vara orange, svansen har skarpa svarta och blå band, bakbenen har grönblå till turkosa prickar, och nosen har mörka tvärband. Skillnader

mellan könen är inte beskrivna.

Ett livslångt åtagande: en vuxen *V. yuwonoi* är en stor, stark och potentiellt bitsk varan som lever i många år. Den kräver ett hembyggt terrarium eller ett helt rum, kraftig uppvärmning, UV-ljus, en foderkostnad för hela djur i större mängder och daglig tid. Djuren i handeln är troligen nästan alla vildfångade, och skötsel och avel är inte beskrivna. Det gör arten till en uppgift för mycket erfarna varanhållare som är beredda att lära sig under resans gång.

Läs mer: Köp av djur: uppfödda djur, vildfångst och transport

Utbredning och livsmiljö

Arten finns bara på Halmahera, den största ön i Moluckerna i Indonesien. De första djuren samlades in vid Jailolo på öns nordvästra arm. Senare har den hittats vid byarna Akesahu och Kao på västsidan av Kaoviken, och 2014 sågs ett djur omkring 12 km norr om Weda på den södra armen. Det utvidgade det kända utbredningsområdet mot söder.

Arten finns troligen över hela ön, som till största delen är täckt av regnskog. Rapporter om liknande djur på de närliggande öarna Morotai, Bacan och Obi är ännu inte bekräftade, så kartan visar bara Halmahera.

> **Naturlig utbredning:** Indonesien.

LIVSMILJÖ

Arten är en skogsvaran. Den lever i primär och sekundär låglandsskog och har hittats från under 50 upp till omkring 300 meters höjd. Till skillnad från släktingen *Varanus rainerguentheri*, som på Halmahera mest lever i mangrove och kustvegetation, håller sig arten till skog. Den kan dock röra sig i regnskog precis vid kanten av mangroven, nära kusten.

På Halmahera ligger temperaturen i låglandet på 25-30 °C hela året, och det faller 1.500-2.000 mm regn per år, mest från december till mars. Regn och moln kan vara i dagar eller veckor, och längre torrperioder är sällsynta.

Fällor för arten sätts vid storfotshönsens bohögar (stora högar av jord och växtmaterial som fåglarna ruvar ut äggen i). Arten är troligen en bakhållsjägare: det kraftiga huvudet, de långa tänderna och den kamouflerande teckningen passar ett rovdjur som ligger stilla vid platser som bohögarna, där duvor, ödlor, ormar, ryggradslösa djur och nykläckta kycklingar kommer förbi. Den gräver troligen också i bohögarna efter ägg. Födan i naturen är inte undersökt. Arten kan vara i rörelse på kvällen, så den är inte enbart dagaktiv.

Skötsel

TERRARIET

Skötseln av *Varanus yuwonoi* bygger på den nära besläktade *Varanus melinus* i samma grupp och på uppskattningar.

En vuxen varan på 100-150 cm behöver ett hembyggt terrarium eller ett helt rum på minst 300 × 150 × 180 cm (längd × bredd × höjd). Ett par behöver ett terrarium som kan delas i två, till exempel 400 × 100 × 150 cm. Ettåriga djur kan bo ett och ett i glasterrarier på 100 × 50 × 60 cm och därefter två-tre tillsammans i 150 × 90 × 80 cm. Unga djur ska flyttas upp i takt med att de växer.

Inred med ett djupt substrat av bark eller blandad jord och bark, så att djuret kan gräva och gömma sig, och många gömställen i form av korkrör och lådor. Ge klättergrenar och upphöjda viloplatser; det största djuret lägger beslag på den högsta. Ett stort vattenkar att bada och dyka i är ett plus, och vattnet ska bytas regelbundet. Använd säkra dörrar med lås, och skärma av alla lampor med nät så att djuret inte kan bränna sig. Håll djuret ensamt: artfränder i hela den grupp som *V. yuwonoi* hör till är aggressiva mot varandra, och hos *V. melinus* kan gemensam hållning sluta med dödliga bett.

TEMPERATUR

I naturen är det 25-30 °C hela året i låglandet. I terrariet ska det finnas en stor temperaturgradient. På dagen ska bakgrundstemperaturen ligga på omkring 26-30 °C, och under solplatsen ska ytan nå 40-45 °C, mätt med en infraröd termometer. På natten får temperaturen sjunka till 23-25 °C. Ungar ska ha upp till 40 °C under solplatsen. Siffrorna för *Varanus yuwonoi* är lånade från *Varanus melinus*, och natttemperaturen är en uppskattning. Klimatet på Halmahera ger ingen anledning till vintervila eller en sval period.

Ge värmen från flera lampor i kombination och styr dem med termostat. Skydda lamporna så att djuret inte kan komma åt att röra dem, och mät yttemperaturen med en IR-termometer. Håll ögonen på ett djur som blir liggande under lampan utan att röra sig, eller som håller sig borta från solplatsen: båda delarna kan betyda att temperaturen är fel.

Läs mer: Värme och temperatur Läs mer: Vintervila och årstider

LUFTFUKTIGHET OCH VATTEN

Arten lever i ett fuktigt skogsklimat utan torrtid. Håll luftfuktigheten på 70-90 % med daglig sprayning och ett fuktigt substrat, särskilt längst ner där djuret gräver. Siffran är en uppskattning utifrån klimatet och släktingarna.

Håll substratet fuktigt men inte blött, och se till att ventilationen är god, så att det inte uppstår mögel. Ställ fram en stor vattenskål eller ett kar där djuret kan dricka och bada. Byt vattnet dagligen, eftersom varaner ofta förorenar det.

Läs mer: Luftfuktighet, sprayning och ventilation

LJUS OCH UVB

Arten är dagaktiv och solar sig, så den behöver kraftigt ljus och UVB. Använd UVB-rör eller UVB-lampor tillsammans med en eller flera sollampor, så att djuret kan välja mellan sol och skugga. Ferguson-zon 3 är en bra utgångspunkt. Mät UV-indexet med en UV-mätare, och byt rör och lampor enligt tillverkarens anvisning. Ha ljuset tänt 12 timmar per dygn och mörkt på natten.

Läs mer: Ljus och UVB

UTFODRING

Födan i naturen är inte undersökt, men arten tar troligen fåglar, ödlor, ormar och ryggradslösa djur vid bohögarna och gräver efter ägg. Utfodringen är lånad från den nära besläktade *Varanus melinus*: möss, fisk eller fjäderfä en gång i veckan och däremellan insekter, särskilt gräshoppor. Ge inte gnagare som huvudföda: varaner blir lätt feta och får fettlever om de utfodras med för många möss. Växla mellan insekter, hel fisk, ägg och lite hela gnagare.

Ungar får syrsor och gräshoppor varannan dag och små möss då och då, givna med pincett så att alla får lika mycket. De är så glupska att man måste se upp så att de inte överutfodras. Ge kalk med D3-vitamin på insekterna och då och då ett tillskott av vitaminer och mineraler, till exempel strött på hackat oxhjärta blandat med hönsägg.

Läs mer: Foderdjur: hållning och avel Läs mer: Kalk, vitaminer och tillskott

BETEENDE OCH HANTERING

Arten är aggressiv när den hanteras. Den har ett förhållandevis kraftigt huvud och mycket långa tänder, så ett bett kan ge djupa skador, och klorna och svansen kan ge svåra rispor, så ta inte tag i djuret utan stor erfarenhet. Vildfångade djur är ofta stressade och försvarar sig kraftigt. Ge dem lugn och gömställen, och hantera dem så lite som möjligt.

Rör dig långsamt i terrariet och låt djuret komma till dig. När djuret äter lugnt ur en pincett och inte längre flyr kan du börja arbeta i terrariet. Håll händerna rena och tvätta dem noga efter varje kontakt med djuret, fodret, vattnet och terrariet, eftersom varaner kan bära på salmonella.

Håll djuret ensamt. Artfränder i gruppen är aggressiva mot varandra, och hos *Varanus melinus* kan gemensam hållning leda till dödsfall. Sätt bara ihop en hane och en hona under en kort period och bara i ett mycket stort terrarium.

Läs mer: Karantän och hygien

Avel

KÖNSMOGNAD OCH KÖNSBESTÄMNING

Könsskillnader och ålder vid könsmognad är inte kända för *Varanus yuwonoi*. Hos den besläktade *Varanus melinus* är hanen större än honan (nos-kloaklängd omkring 50 cm mot 40 cm), men det kan inte överföras utan vidare. Överlåt könsbestämningen till en veterinär med erfarenhet av varaner.

PARNING

Avel av *Varanus yuwonoi* är inte beskriven. Hos den besläktade *Varanus melinus* är parningen inte knuten till en säsong: den kommer i gång så snart könen sätts ihop, och hanen skiljs från honan ungefär två veckor senare. Håll djuren under noggrann uppsikt, och se till att honan kan komma undan, för bett kan vara dödliga.

ÄGGLÄGGNING OCH KULLAR

Faktarutans 4-9 ägg är lånade från *Varanus melinus*, där det går omkring tre månader mellan kullarna. Honan behöver en äggläggningslåda, till exempel en ihålig trädstam på 80 × 50 × 25 cm, halvt fylld med torvjord, löv och ett lager sphagnum, så att hon kan lägga äggen ostört. En dräktig hona känns lättare igen på stor aptit än på en tjockare kropp. En förbisedd kull kan avslöjas av äggskal i avföringen, eftersom djuren äter äggen.

INKUBATION

Inkubationen av *Varanus yuwonoi* är lånad från *Varanus melinus*. Lägg äggen ovanpå en blandning av vermikulit och sand (2 delar vermikulit till 1 del sand) utan att vända dem, och täck äggboxen med plastfolie så att luften hålls mättad med fukt. Ta av folien minst en gång i veckan för att vädra. Vid 29 °C kläcks äggen efter 164-166 dagar. Räkna med att vissa ägg inte utvecklas eller innehåller döda embryon.

UPPFÖDNING AV UNGAR

Uppfödning av *Varanus yuwonoi* är inte beskriven, och siffrorna här är lånade från *Varanus melinus*. Ungarna är omkring 27-28 cm i total längd och väger omkring 33-35 g vid kläckningen. Föd upp dem i glasterrarier på 60 × 100 × 75 cm med grenar, kork- och bamburör, växter och daglig sprayning med regnvatten vid 26-32 °C och upp till 40 °C under sollamporna. Erbjud syrsor efter fyra-fem dagar; ungarna tar dem ofta först efter tionde dagen. Några veckor senare tillkommer små möss, och därefter får de syrsor och gräshoppor varannan dag och små möss då och då. Utfodra dem med pincett så att alla får lika mycket, och väg dem regelbundet: vissa ungar växer snabbare än andra. Blir det oro, skilj dem åt.

Hälsa och vanliga misstag

Exporten från Indonesien angavs under åren 2010-2017 till 25-110 djur per år, deklarerade som uppfödda eller födda i fångenskap. Det är oklart hur många av dem som verkligen var uppfödda: varaner som sällan eller aldrig föds upp är i handeln nästan uteslutande vildfångade. Vildfångade djur har ofta inälvsmask och andra parasiter och har utsatts för stress, uttorkning och dålig behandling under fångst och transport. Det finns inga etablerade avelslinjer, och sjukdomar hos arten är inte beskrivna, så det följande bygger på besläktade varaner.

- Parasiter: låt en veterinär med erfarenhet av reptiler undersöka ett träckprov, och håll ett nytt djur i karantän i flera veckor innan det flyttas in.
- Uttorkning och avmagring efter transporten: erbjud färskt vatten och väg djuret regelbundet.
- Brännskador från oskyddade värmekällor: täck över alla lampor.
- Fetma och fettlever vid för mycket fett, särskilt om huvudfodret är gnagare.
- Brist på kalk och D3-vitamin, om UVB och tillskott saknas. Det ger mjuka ben.
- Luftvägsinfektioner och sepsis: besläktade varaner kan dö av bakteriell blodförgiftning, lunginflammation och cystor i bukhålan. Andning med öppen mun, slem och nysningar är varningstecken.
- Salmonella: varaner kan bära på bakterien utan att vara sjuka, så tvätta händerna efter all kontakt med djuret och terrariet, och låt inte barn eller sårbara personer röra vid djuret.

Ett friskt djur har klara ögon, en fyllig svans och en jämn vikt. Sök en veterinär med erfarenhet av reptiler om djuret går ner i vikt, inte äter på flera veckor, andas med öppen mun eller verkar slött.

Fråga alltid dina kunniga bekanta

Guiden är ett bra ställe att börja på, men den kan inte ersätta erfarenhet. Djur är olika, och mycket av det viktigaste lär man sig av dem som har hållit arten i åratal. Prata med en uppfödare, en erfaren djurhållare eller en veterinär med kunskap om kräldjur och groddjur innan du skaffar djuret - och igen om något verkar fel.